

BUSINESSEUROPE

BUSINESSMACEDONIA

BOSMIP
Bringing Business Together

Прирачник за Проценка на Професионалниот Ризик

EU Co-funded project

Прирачник за Проценка на Професионалниот Ризик

Изведувачи:

Бизнис Конфедерација на Македонија

BUSINESSEUROPE

Стручна поддршка:

Бизнис Конфедерација на Македонија

Тираж:750

Скопје,2011

Содржина

- 1. Вовед**
- 2. Основна цел на прирачникот за проценка на професионалниот ризик**
- 3. Законски основи на проценка на ризикот**
- 4. Одговорности на работодавачите**
- 5. Основна цел за проценка на ризик**
- 6. Ризик, опасности и поделба**
- 7. Намалувањето на ризикот низ фази**
- 8. „Чекори“ при проценка за намалување на ризик**
- 9. Водење на евиденција–запис/изјава за безбедност**
- 10. Правилник за изготвување на изјава за безбедност**
- 11. Информации**

1. Вовед

Безбедноста на работа и здравјето на професионално експонираните работници не претставува само формален пристап со кој заедницата сака да ја декларира својата определба за унапредување на работната средина благосостојбата на работниците. Напротив, тоа е многу економски ориентирана категорија, со која треба да се заштитат интересите на работниците, на претпријатијата, на компаниите!!

Правото за здравје и правото за безбедност на работа се универзални човекови и работни права. Поради тоа, Меѓународната организација на трудот (МОТ) од своето постоење до денес има усвоено и објавено 187 Декларации и 198 препораки од областа на здравјето и безбедноста на работа.

Во Законот за безбедност и здравје при работа, воведен е нов термин и воедно нов начин и постапка во намалувањето на штетните влијанија од процесот на остварување на работните задачи на работното место.

Ризик!!! Создаден од несоодветни работни услови, необезбедени работни места од кој настанува повреда на работа и професионално заболување.

Процена на ризик е основа за безбедно и здраво работно место, самиот процес на проценка на ризикот е одговорност кон вработените за поттикнување на нивната сигурност, мотивација и доверба кон претпријатието. Процената на ризик е показател за насоката за долгорочно опстојување на претпријатието, подобрување на капацитетите, продуктивноста и профитот.

Изготвување на изјава за безбедност, значи изготвување и обезбедување на сигурно и безбедно работно место

Модерените, функционални и хармонизирани системи за здравје и безбедност на работа, какви што се воспоставени во многу развиени земји и во сите земји-членки на ЕУ, базично се ориентирани кон потребата за сочувување и зголемување на економските интереси на работодавачите. Токму поради тоа како неминовност се наметнува што побрзо имплементирање на европското законодавство, нормите и стандардите на Европската унија (ЕУ), Меѓународната организација на трудот (МОТ) и Светската здравствена организација (СЗО) во областа на безбедноста на работа и здравјето на работниците.

Благодареејќи на проценката на BUSINESS EUROPE и Бизнис Конфедерацијата на Македонија за потреба од подобрување на состојбите во безбедноста и здравјето на работа, изготвен е Прирачникот за Проценка на Професионалниот Ризик како основна алатка за вовед во правилата и прописите за правилно обезбедување на безбедно работно место.

2.Основна цел на прирачникот за проценка на професионалниот ризик

- Да им се помогне на претпријатијата, особено на малите и средни претпријатија(МСП), да го разберат процесот за проценка на ризикот (ПР) и неговото значење.
- Да се обезбеди инструмент со кој би можеле даспроведат проценка на ризикот за самите себе.
- Да се обезбеди пристап кон значајните извори на информации за професионален ризик во релевантната дејност во претпријатието.

3.Законски основи на проценка на ризикот

- Работодавачите имаат генерална обврска да обезбедат безбедност и здравје за работниците во сите аспекти поврзани со нивната работа.
- Проценката на ризикот овозможува работодавачите да ги спроведуваат специфичните мерки што се неопходни за безбедноста и заштита на здравјето на вработените.
- Во рамките на Законот за безбедност и здравје на работа, сите работодавачи мора редовно да спроведуваат проценки на ризикот. (Рамковна директива 89/391, транспонирана во национално законодавство).

4.Одговорности на работодавачите

Работодавачот има обврска:

- Да организира проценка на ризикот
- Да назначи лице/лица за спроведување на проценката на ризикот и да се осигура дека тие се компетентни за извршување на задачата
- Да ги воведат превентивните и заштитните мерки
- Да ги вклучат работниците во процесот за проценка на ризикот
- Да ги консултираат работниците или нивните претставници за организацијата напроценката на ризикот

- Да ги собере извештаите од спроведената проценка на ризикот и да ги направи достапни за работниците и/или нивните претставници
- Да се осигура дека сите работници се информирани за сите штетности, за сите потенцијални негативни ефекти и за сите превентивни мерки

5. Основна цел за проценка на ризик

Работодавачот да превземе низа на мерки за безбедно и здраво место за исполнување на работните задачи:

- Спречување на професионална опасност,
- Информација на персоналот-вработените во претпријатието,
- Обуки,
- Организирано спроведување на мерките.

Проценката на ризик се повторува при секоја појава на промена на условите , средината , технологијата и материјалите.

Внимание треба да се посвети на тоа, со примена на нови мерки и елиминација на опасности и ризици при елиминирање на една опасност да се внимава да не се создаде друга.

6. Ризик, опасности и поделба

Дефиниција:

Под поимот **ризик** се подразбира квантитативно изразена мерка на веројатноста дека како последица на изложеноста, ќе се јават штетни ефекти врз здравјето и животот на професионално изложените работници.

Извор на опасност и **ризик** се материјата, предметите, местото и опкружувањето на работниците на работно место. При постојана анализа и постјано следење на условите на работното место кое може директно да влијае на здравјето на целокупниот персонал во претпријатијата проценката на ризик влијае за намалување и елиминирање на опасностите.

Ризикот претставува збир на две компоненти:

1. Веројатност за појава на штетни фактори во работната средина
2. Веројатност за појава на консеквентни негативни ефекти врз здравјето на изложените работници.

Опасности и поделба

Опасностите се делат според видот и природата на опасност и тоа:

-Механички

- Опремата и орудјата за работа не е стандардизирана согласно правилата за безбедност и здравје при работа
- Не адекватна употреба , одржување и периодична проверка и сервисирање
- Предмети во движење и поместување-остри,шилест и необработени
- Физички повреди при поместување-подигнување,туркање,фрлање и влечење
- Рачни алати
- Жешки или ладни предмети
- Зафаќање на делови од лична опрема за заштита
- Грешки во поставеност на конструкција

-Опасност од електрична енергија

- Допирање на незаштитени електрични уреди спроводници и алати под напон
- Гром и електрично празнење

-Опасност од транспорт идвижење

- Движење:мазен,лизгав,нераменечист под или патека
- Паѓање:скелиња,височини без заштита,скапила,наклони
- Затрупување од материјали

-Пожар и експлозии

- Незаштитена лесно запалива инсталација и запаливи материјали
- Запаливи течности,горива и запаливи материјали

-Физички и Хемиски

- Зголемена или намалена температура на атмосферата и микроклиматските услови
- Механичка енергија
- Индустриски отрови
- Производствена прашина,магла, пареа-органска и неорганска
- Осветленост

-Биолошки

- Инфекции
- Микроорганизми
- Животни и растенија

-Психички и физички напори

- Несоодветна положба на телото
- Висок степен на одговорност,слаба мотивација,стресни работни задачи
- Физички напор-трудоинтезивни дејност

7. Намалувањето на ризикот низ фази:

- Идентификација
- Инженерски стручни контроли (физички средства)
- Намалување/замена
- Елиминирање (вклучува отстранување на опасностите или понекогаш избегнување на опасностите, на пример, отстранување на опасноста од сопнување, избегнување на работа на височина итн.)
- Безбедни системи на работа, информации, упатства, обука, надзор, соодветна проверка и тестирање итн. (нефизички средства)
- Опрема за лична заштита

8. „Чекори“ при проценка за намалување на ризик

Чекор 1:

Идентификација на штетност и изложеност

Активности неопходни за идентификација на штетност вклучуваат:

- Обиколка и разгледување на работното место и барање на штетностите што можат да предизвикаат оштетување.
- Консултација соработниците и/или нивните претставници за проблемите со кои тие се среќаваат.
- Разгледување на постојаното влијание на штетностите врз здравјето (високо ниво на бучава или опасни супстанции), а не само на очигледните ризици.
- Анализа на податоците на компанијата за несреќите, повредите и болестите.
- Барање на податоци од други извори за:
 - ▶ Водичи и декларации од производителите и добавувачите
 - ▶ Интернет страници за безбедност и здравјена работа

► Законски и други барања поврзани со работното место.

► Информации за штетност и штетно влијание

• За штетноста е значајно да се знае:

► Кои се групите на работници што можат да бидат професионално изложени на ризик

► На кој начин работниците доаѓаат во контакт со штетноста (директна или индиректна изложеност)

► Како тие може да бидат засегнати—тип на повреда или болест што може да се јави

• Особено внимание треба да биде насочено кон ранливи групи на работници во зависност од нивниот пол и/или други евентуални барања што може да го зголемат ризикот:

► Вработени со онеспособеност

► Млади и постари работници

► Бремени жени и доилки

► Необучени и недоволно искусни работници (нововработени, работници ангажирани на сезонски или прекувремени работи

• Употреба на општа листа за проверка

Чекор 2:

Евалуација и приоритизација на ризикот

• За да се одлучи дали ризикот е МАЛ; СРЕДЕН ИЛИ ВИСОК, треба да се има предвид:

► Колкава е веројатноста дека штетноста ќе се јави и дека ќе предизвика негативни штетни ефекти,

► Каква е сериозноста/тежината на оштетувањето ► Колку често и колку работници се изложени на штетноста.

• Проценка базирана на просудување без барање на специјални вештин и и техники може да биде доволно за:

► Работа со штетности кои предизвикуваат мала загриженост

► Работни места каде ризикот е добро познат и каде постои можност за контрола

•Во случај на покомплексни штетности или активности, може да се побара професионално знаење, поддршка и совети.

Чекор 3:

Одлука за превентивни мерки

Кога ќе се заклучи дека е потребно преземање на превентивни и заштитни мерки, мора да се има во предвид:

•Дали е можно да се отстрани или елиминира ризикот и ако НЕ:

•Како ризикот може да се минимизира или контролира за да не ја компромитира безбедноста и здравјето на професионално изложените лица и тоа преку:

▶ Справување со ризикот на местото на изворот

▶ Прилагодување на работата кон работникот

▶ Прилагодување со најновите технички сознанија и информации

▶ Замена на опасните со неопасни или помалку опасни сустанци

▶ Примена на организациони и колективни мерки за заштита пред примената на лични заштитни сретства

▶ Давање на соодветни информации и инструкции на работниците

Чекор 4:

Превземање на акција

•Чекор на операционализација на превентивните заштитни мерки.

•Ефикасна имплементација на мерките преку развој на планови, специфицирајќи:

▶ Кој за што е одговорен, и што работи

▶ Кога активноста ќе биде комплетно завршена

▶ Наменети средства за имплементација на мерките.

Чекор 5:

Следење и контрола на проценката

- Ефикасноста на преземените превентивни и корективни мерки треба да биде континуирано следена.
- Проценката бара да биде повторно прегледана и ревидирана доколку е тоа е потребно, особено ако:
 - ▶ Секогаш кога ќе се презеат значајни организациони промени во работата
 - ▶ Како резултат на нова информација поврзана со испитување на повредите и несреќите на работа
 - ▶ Во случај кога преземените превентивни мерки се недоволни или не се повеќе Ефикасни
- ▶ За да се осигура дека наодите од проценката на ризикот се сеуште релевантни

ОПШТА ЧЕКЛИСТА

БР.	ОПАСНОСТ	ДА	НЕ	НЕЗНАМ (види спец. чеклиста на опасности)
1.	Нерамни и лизгави површини што можат да предизвикаат лизгање, сопнување, паѓање и др.	☐	☐	
2.	Движење на возила и машини	☐	☐	
3.	Подвижни делови на машините	☐	☐	
4.	Предмети и делови со опасни површини (остри, рапави и др.)	☐	☐	
5.	Топли или ладни површини, материјали и др.	☐	☐	
6.	Работни места на височина и точки за качување (што можат да предизвикаат паѓање од височина)	☐	☐	
7.	Рачен алат	☐	☐	
8.	Висок притисок	☐	☐	
9.	Електрични инсталации и опрема	☐	☐	
10.	Оган	☐	☐	
11.	Експлозија	☐	☐	
12.	Хемиски супстанции (вклучувајќи и прашина) во воздухот	☐	☐	
13.	Бучава	☐	☐	
14.	Вибрации - рака/рамо	☐	☐	
15.	Вибрации – цело тело	☐	☐	
16.	Осветлување	☐	☐	
17.	Ласерски и микробранови зрачења	☐	☐	
18.	Електромагнетно поле	☐	☐	
19.	Топла или ладна клима	☐	☐	
20.	Дигање и спуштање на товар	☐	☐	
21.	Неправилно држење на телото при работа	☐	☐	
22.	Биолошки опасности (вируси, паразити, габи, бактерии)	☐	☐	
23.	Стрес, насилство, злоупотреба	☐	☐	

XXX . XXX

ИМЕ НА ФИРМА

Реден број на раб.место

ТЕХНОЛОШКИ ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТНОТО МЕСТО

Работно место(назив):		
Посебни барања (да ли е раб.место со посебни услови за работа):		
Режим на работа:	- Неделен фонд на раб.време: _____ - Распоред на работата: _____ - Таење на смена: _____ - Неделен одмор: _____ - Паузи во текот на работата: _____	_____ _____ _____ _____ _____
Вкупно запослени на РМ	Мажи	
	Жени	
	Помлади од 18 год.	
	Бр. На инвалиди на труд	
Опис на работните задачи	1.	

Средства за работа		
Работен простор	Назив на просторот	% време
Затворен простор:	_____	_____
Отворен простор:	_____	_____
Друг простор:	_____	_____

9. Водење на евиденција–запис/изјава за безбедност

- За извршената проценка на ризикот мора да постои соодветна евиденција во определена пишана форма-изјава за безбедност.
- Секој запис/изјава за безбедност може да биде употребен за:
 - ▶ Обезбедување на информации на одговорните лица
 - ▶ Проценка дали се преземени неопходни превентивни мерки
 - ▶ Подготвување на евиденција за инспекциските органи
 - ▶ Ревизија на мерките доколку се изменети условите на работното место
- Запис-Изјава за безбедност се изготвува според правилник согласно Законот за БЗР

10. Правилник за изготвување на изјава за безбедност

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ИЗЈАВА ЗА БЕЗБЕДНОСТ, НЕЈЗИНАТА СОДРЖИНА, КАКО И ПОДАТОЦИТЕ ВРЗ КОИ ТРЕБА ДА СЕ ЗАСНОВА ПРОЦЕНАТА НА РИЗИКОТ (“Сл.весник на РМ“, бр.02/09)

- Утврдување на начинот за изготвување на изјава за безбедност, нејзината содржината, како и податоците врз кои треба да се заснова процената на ризикот при работа.
- Обврска на РАБОТОДАВАЧОТ !!!!**
- Изготвувањето на изјавата за безбедност се врши според донесена **одлука** од страна на работодавачот за поведување на постапка за проценка на ризик .
- Работодавачот одредува едно или повеќе стручни лица од редот на вработените кои се одговорни за спроведување на постапката за проценка на ризикот.

ИЗЈАВАТА СОДРЖИ

- датум на издавање на изјавата;
- податоци на лицата кои учествувале при изработка на изјавата за безбедност со проценка на ризикот;
- податоци за претходни прегледи и испитувања на средствата за работа;
- податоци за работните места, организациските единици на работодавачот и бројот на вработени;
- проценка на ризикот
- податоци за стручните лица за безбедност при работа и за овластената здравствена установа.

Следејќи ги информациите, изјавата според документацијата треба да биде изготвена во писмена форма-од:

-ОВЛАСТЕНИ СТРУЧНИ ЛИЦА ЗА БЕЗБЕДНОСТ ПРИ РАБОТА ,и

-ОВЛАСТЕНА ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА ,

во која во облик на дијаграм, симболи,скици , нацрти и стручен текст се потврдува и опшува местото и безбедноста .

11.Информации

Контакти:

Конфедерација на Работодавачи на Република Македонија

„Васил Ѓоргов“ бр.11 1000,Скопје Тел. 02- 5511 868
„Стефан Динески“ бр.5 7500,Прилеп Тел. 048- 616 159
„Гоце Делчев“ бр.5 1430,Кавадарци Тел. 043- 412 994
www.cerm.com.mk

Државен Инспекторат за Труд

Контакт информации на државниот инспекторат за труд и подрачните единици

1 Скопје – ДИТ (централа)	02 3116 – 110 , 02 3224 – 504 , 02 3296 – 310
2 Скопје - Центар (РО)	02 3 220– 536 , 02 3213 – 184
3 Скопје - Гази Баба (БЗР)	02 3115 – 104 , 02 3296 – 315 , 02 3296 – 316
4 Куманово	031 423 – 231 , 031 424 – 725
5 Крива Паланка	031 375 – 020 , 031 374 – 255
6 Кратово	031 481 – 099
7 Пробиштип	032 484 – 790
8 Свети Николе	032 443 – 126
9 Штип	032 383 – 503 , 032 383 – 563
10 Веница	033 361 – 644
11 Кочани	033 270 – 537
12 Делчево	033 411 – 737
13 Струмица	034 349 – 280
14 Радовиш	032 635 – 412
15 Валандово	034 382 – 856
16 Гевгелија	034 212 – 069
17 Берово	033 471 – 212 , 033 470 – 072
18 Велес	043 239 – 174
19 Кавадарци	043 412 – 480
20 Неготино	043 361 – 461

21 Тетово	044 352 – 760 , 044 352 – 761
22 Гостивар	042 216 – 500
23 Дебар	046 831 – 119
24 Кичево	045 225 – 170
25 Битола	047 242 – 725
26 Демир Хисар	047 276 – 321
27 Охрид	046 257 – 670
28 Прилеп	048 427 – 448
29 Ресен	047 452 – 332
30 Струга	046 783 – 139
31 Македонски Брод	045 275 – 232

Информации за текстот

Користени материјали од документацијата за безбедност и здравје на работа, стручни анализи, научни трудови, стратегии, директиви, енциклопедии од :

-Закон за безбедност и здравје на работа

-Републички завод за здравствена заштита

-Трудова легислатива

-МЗЗПР

-БКМ

-Институтот за медицина на трудот

-Ратификувани конвенции

-Стратегија на европска унија

Прирачник за Проценка на Професионалниот Ризик